

Juni
2022

JAARVERSLAG 2021

Verder bouwen met open
blik op de toekomst

Stichting
Oogfonds
Nederland

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Doelstelling, missie & visie	3
2. Communicatie	4
3. Doelbesteding	6
4. Financieel beleid en resultaten	9
5. Blik op 2022	16
6. Governance, bestuur & toezicht	18
7. Jaarrekening	22
8. Controleverklaring accountant	39

Voorwoord

Het Oogfonds mag gezien worden!

Op de 16e verdieping van de Churchilllaan 16 te Utrecht is in 2021 door ons betrokken team hard gewerkt. Ondanks het feit dat corona ons nog steeds in de greep hield zijn we er toch in geslaagd onze doelen te realiseren. We hebben meer geld dan begroot binnengekregen en niet alleen van onze donateurs - waarvoor enorm veel dank - maar ook van mensen die ons opgenomen hadden in hun testament. In 2020 hebben we ons voorgenomen onze inkomsten jaarlijks met 20% te laten stijgen en dat hebben we in 2021 meer dan gehaald!

Ook hebben wij meer geld dan ooit kunnen besteden aan wetenschappelijk onderzoek, en daar zijn we trots op. Wij maken deel uit van het samenwerkingsverband UitZicht en hebben op deze wijze voor maar liefst € 700.000 aan onderzoeken gesteund op het gebied van maculadegeneratie, glaucoom en overige oogandoeningen. Dankzij de leden van de Adviescommissies verliep ook de procedure 2021 weer soepel. Daarnaast hebben we nog een aantal projecten kunnen financieren waaronder de Ooglijn van de Oogvereniging, de RAAK Stimuleringsprijs, verschillende activiteiten van patiëntenverenigingen, het onderzoek van Rob Collin naar de ziekte van Stargardt en een onderzoek van Bartiméus.

Achter de schermen is gewerkt aan ons merk. We hebben verschillende sessies, zowel intern als extern, georganiseerd en hebben ons de vragen gesteld; Waarom is het Oogfonds er, wat doen we en hoe we dat. Het was goed onszelf te her-eiken. Daaruit kwam de behoefte naar voren ook ons logo aan te passen, we wilden meer gezien worden. Dat heeft geresulteerd in een nieuwe uitstraling, website en een nieuwe brochurelijn.

In 2021 hebben we intensief samengewerkt met de Oogvereniging. Het doel was om samen één miljoen mensen te bereiken om aandacht te vragen voor gezonde ogen. Dat hebben we gedaan in samenwerking met weekblad Libelle. Er is een special ontwikkeld die niet alleen verspreid is onder lezers en lezeressen maar ook de weg heeft gevonden naar opticiens, ziekenhuizen en de donateurs van het Oogfonds.

In 2021 zijn er twee leden van de Raad van Toezicht afgetreden en hebben twee nieuwe leden zitting genomen. Abe Boersma heeft de voorzittershamer van Dina Aleman overgenomen. Een nieuwe Raad van Toezicht zorgde ook voor nieuwe energie en dat leidde tot het doorhakken van meerdere strategische knopen. Naast de ambitie om te groeien, veel meer te focussen op de doelbesteding en gezien te worden ondergaat het Oogfonds ook een interne transitie. Het team is uitgebreid en functies zijn aangepast. En we hebben stappen gezet in het verder automatiseren van onze werkprocessen.

We zijn een fondsenwervende organisatie en doen er alles aan om zoveel mogelijk geld te werven om het vervolgens op de juiste plek te krijgen. Daar waar het verschil gemaakt kan worden tussen zien en niet zien. En dat blijven we doen. Onvermoeibaar. Want zolang het aantal mensen dat slechthziend of blind is groeit zijn wij nodig. Blijven zien waar hij van houdt, daar doen wij het voor!

We kijken uit naar 2022. Een jaar waarin we onze 75e verjaardag groots en met een koninklijke omlijsting gaan vieren. Graag dank ik iedereen die op welke wijze dan ook heeft bijgedragen aan ons werk in 2021.

Met vriendelijke groet,

Monique van Bijsterveld

Directeur-bestuurder Oogfonds

1. Doelstelling, missie & visie

Missie: zorgen dat iedereen kan blijven zien waar hij/zij van houdt

Waarom doen we dit:

- We willen voorlichting geven over het feit dat in maar liefst 50% van de gevallen blindheid en slechtziendheid te voorkomen is;
- Ook willen wij de Nederlander erop wijzen dat vroeg signaleren erger, of zelfs blindheid, kan voorkomen.
- Te veel mensen hebben oogproblemen, tenminste 1,3 miljoen, dat aantal willen we terugbrengen;
- 300.000 Nederlanders zijn blind of slechtziend, we willen de impact hiervan voor het voetlicht brengen;
- We willen ons inzetten voor de kindergen. Eén op de drie kinderen is bijziend (brilsterkte -6 of meer). En het aantal loopt op.
Deze kinderen hebben een groot (75%) risico om op latere leeftijd slechtziend of blind te worden;
- Het aantal mensen met een oogandoening neemt toe de komende 30 jaar. Niet alleen door de vergrijzing, maar ook door een toename van mensen met diabetes type 2. Zo zal ook het aantal ouderen met maculadegeneratie stijgen door de vergrijzing;

2. Communicatie

2.1 Jaaroverzicht

Meer mensen alert maken op de alarmsignalen en de gevolgen van een oogziekte, de invloed van leefstijl op je ogen en wetenschappelijk onderzoek voor betere diagnoses en behandeling. Dat is waar het Oogfonds de nadruk op legde in het jaar 2021. Een terugblik:

Stop Stargardt

Onze crowdfundingactie om de ziekte van Stargardt een halt toe te roepen door meer onderzoek mogelijk te maken, is succesvol afgesloten en overtrof al onze verwachtingen! Binnen twee en een halve maand haalden we met vele donateurs én onze jonge schrijver Corné Hermans € 15.182 (5.000 al toegekend in 2020) op. Stop Stargardt ging eind april van start met de overhandiging van het boek 'Pak het bot' aan schrijver en Oogfonds-ambassadeur Ronald Giphart. Stargardt-patiënt Corné (12) schreef een meeslepend verhaal over twee zwarte hondjes en hun verrassende belevenissen. Zijn debuut werd uitgegeven door het Oogfonds en de opbrengst komt ten goede aan wetenschappelijk oogonderzoek naar deze erfelijke oogziekte.

In de Media

Datum	Bron	Onderwerp
8 mei	Sleutelstad	Twaalfjarige Corné schrijft kinderboek voor het goede doel
3 juni	RTL Boulevard	Ronald Giphart gaat voorlezen tegen oogziekte
22 juni	Sleutelstad	Wethouder Van Delft signeert boek slechtziende Corné Hermans

20-20-2, daar red je je ogen mee

Een nieuwe campagne informeert jongeren en hun ouders over de gevolgen van té veel dichtbij kijken (op een scherm of een boek) en té weinig buiten zijn. De boodschap: 20-20-2, daar red je je ogen mee! De leefregel helpt om meer afwisseling aan te brengen in ver weg en dichtbij kijken, om zo een gezonde groei van kindroogen te stimuleren. Oogzorgspecialisten door heel Nederland ontvingen een speciaal informatiepakket waarmee zij het gesprek aan kunnen gaan over myopie en de 20-20-2 regel. Ook vroegen TikTok-influencers op een ludieke manier aandacht voor #ffwegkijken en is er een radiospot uitgezonden

In de Media

Datum	Bron	Onderwerp
3 mei	Nu.nl	'Een kinderbril is niet zo onschuldig als het lijkt'
10 juli	RTL Nieuws	'Veel ouders weten niet dat intensief schermgebruik gevaar is voor ogen'
10 juli	Metro	#ffwegkijken: 'Als we niets doen, is bijziendheid in 2050 de belangrijkste oorzaak van blindheid'

Lief voor je ogen

In samenwerking met de Oogvereniging en de redactie van weekblad Libelle is er een speciale bijlage ontwikkeld met als thema: Lief voor je ogen. Door de grote oplage van Libelle hebben we veel mensen kunnen informeren over de signalen van een oogaandoening, ervaringen van mensen met een visuele beperking en waar mensen terecht kunnen met oogklachten. De doelstelling was om 1 miljoen mensen te bereiken en dat is gelukt.

In de Media

Datum	Bron	Onderwerp
10 september	Nationale Zorggids	Regelmatige oogcontrole is net zo belangrijk als tandartsbezoek
11 september	RTL Nieuws	Esther (37) is nagenoeg blind aan één oog: 'Ik dacht dat dit alleen ouderen overkomt'

Zo te Zien in Nemo Science Museum

Van 10 juli tot en met 31 oktober stond het zintuig 'zien' centraal in NEMO Science Museum. In de familietentoonstelling 'Zo te Zien' konden bezoekers ontdekken hoe ogen werken, waarom zicht soms bedriegt en hoe iemand met een visuele beperking kan zien. In de tentoonstelling ervoeren bezoekers hoe bijzonder én kwetsbaar ogen zijn. De tentoonstelling is veel mensen bezocht. Deze bewustwording kan het begin zijn van meer aandacht voor ogen op jonge leeftijd.

In de Media

Datum	Bron	Onderwerp
15 juli	Eyeline Magazine	CooperVision SEC en Oogfonds geven startsein voor campagne '20-20-2; daar red je je ogen mee!'
15 juli	NEMO	Aandacht voor je ogen in NEMO Science Museum

Overig

In de Media

Datum	Bron	Onderwerp
5 juli	Volkskrant	Een dure zonnebril, is dat echt nodig?
10 juli	LINDA	In de zon geen zonnebril dragen is net zo slecht als zonnebrand vergeten
30 juli	NOS.nl	Wereldwijd tekort aan oogmedicijn Visudyne, pas begin 2022 weer beschikbaar
15 december	Nu.nl	Is langdurig naar een scherm kijken schadelijk voor je ogen?

2.2 Oogfonds in cijfers

Oogfonds.nl

Website	2021	2020	%
Bezoekers	2.270.713	2.748.908	-17,40%
Paginaweergaven	3.780.288	5.442.226	-30,54%

Het website-bezoek is gedaald. De belangrijkste reden is het stopzetten van SEO-optimalisatie door externe bureaus. Dit vanwege de realisatie van de nieuwe website oogfonds.nl. De nieuwe site is januari 2022 live gegaan. Voor het komende jaar ligt de focus op stabilisatie van het aantal bezoekers en hogere conversie.

3. Doelbesteding

3.1 Blindheid en slechthziendheid voorkomen, behandelen en genezen door financieren van wetenschappelijk oogonderzoek

Uitzicht

Jaarlijks draagt het Oogfonds bij, via Uitzicht, aan het realiseren van wetenschappelijk onderzoek naar oorzaak, behandeling en genezing van oogafwijkingen. Uitzicht is het samenwerkingsverband bestaande uit fondsen actief binnen de oogwereld die het financieren van oogheelkundig onderzoek in hun doelstelling hebben staan. Dit samenwerkingsverband heeft twee doelstellingen. Enerzijds voorkomt het dat aanvragers bij meerdere fondsen tegelijk aan moeten kloppen, aan de andere kant wordt door samenwerking mogelijke versnippering tegengegaan. Onderzoekers dienen eenmaal per jaar aanvragen in bij Uitzicht. De beoordeling ligt in handen van professionals en patiënten.

Overzicht toegekende aanvragen in 2021

Oogaandoening	Ziekenhuis	Onderzoek	Toegekende bedragen
Macula	Amsterdam UMC	3D printing of biosynthetic stem cell-derived retinal organoid tissue for modeling and therapeutic targeting of age-related macular degeneration and related disorders.	€ 80.000
Macula	Radboudumc	Choroidal neovascularization secondary to central serous chorioretinopathy: a clinical predicamen.	€ 100.000
Macula	Radboudumc	Molecular and clinical biomarkers for second eye progression: a prospective cohort study.	€ 90.000
Macula	Erasmus MC	EyeNED platform for smart diagnostics of eye diseases.	€ 40.000
Glaucoom	Maastricht UMC+	Generation and Purification of human Retinal Ganglion Cells for Glaucoma Disease Modelling.	€ 40.000
Glaucoom	Erasmus MC	Understanding glaucoma by discovering biomarkers from the microbiome and circulating metabolites.	€ 85.000
Glaucoom	UMCG	Disentangling Vascularity-Structure-Function (VaStFun) in Glaucoma.	€ 25.000
Medische Retina	LUMC	The final steps to gene therapy: defining clinical endpoints and test-retest reliability in patient with CRB1-associated retinal dystrophies.	€ 90.000
Medische Retina	Amsterdam UMC	Aqueous humor biomarkers as potential predictors of treatment efficacy in patients with proliferative diabetic retinopathy	€ 40.000
Zeldzaam (Uveitis)	UMC Utrecht	Vitamin D3 to repair cDC2 subset balance in non-infectious uveitis	€ 70.000
Totaal			€ 660.000

Overig

Naast UitZicht financierde het Oogfonds ook nog onderstaande onderzoeken en projecten.

Oogaandoening	Ziekenhuis	Onderzoek	Toegekende bedragen
Oncologie	LUMC	BAP1-tumorpredispositiesyndroom	€ 45.000
Macula	Radboudumc	MacuNED	€ 60.000
Macula (Stargardt)	Radboudumc	Splicing modulation therapy for recurrent ABCA4 mutations underlying Stargardt disease	€ 10.182
Medische Retina	Bartiméus	Promotieonderzoek	€ 10.000
Myopie	Erasmus MC	Promotieonderzoek	€ 1.000
Totaal			€ 126.182

Totaal (UitZicht + overige projecten)	€ 786.182
--	------------------

3.2 Steunen mensen met een visuele beperking (bevorderen kwaliteit van leven)

Er is een groot aantal organisaties actief die zich inzetten voor mensen met een visuele beperking. Deze organisaties, waaronder patiëntenverenigingen, kunnen rekenen op onze steun. Wij vinden het belangrijk dat de belangen van blinden en slechtienden worden behartigd en dat zij mee kunnen doen in de samenleving. Omdat er al zoveel organisaties actief zijn, kiest het Oogfonds er voor deze organisaties te steunen, in plaats van deze taken tot haar doelen te rekenen.

Project	Toegekende subsidie
Ooglijn (Oogvereniging) (deel 1)	€ 40.500
RAAK Stimuleringsprijs	€ 10.000
Patiëntenverenigingen	
Implementatie hoornvlieswijzer (Hoornvlies Patiënten Vereniging)	€ 5.000
HPV-dag, 9 oktober (Hoornvlies Patiënten Vereniging)	€ 500
Overig	€ 1.000
Totaal	€ 57.000

3.3 Voorlichting en preventie om blindheid en slechtiendheid te voorkomen

Verlies van je gezichtsvermogen heeft een enorme impact op je leven en dat van de mensen om je heen. Slechtiendheid zet je leven op zijn kop. Je wordt afhankelijk van anderen. Omdat in 50% van de gevallen slechtiendheid is te voorkomen, is het hard nodig dat het Oogfonds meer informatie geeft over hoe je je ogen gezond houdt. De bekendheid met en over oogaandoeningen is te laag. Als ogen achteruitgaan wordt dit opgelost met een bril of contactlenzen. Er zijn echter meerdere oogaandoeningen waar een bril of lenzen niet meer helpt. Om deze oogaandoeningen vroegtijdig op te sporen is het noodzakelijk dat mensen vaker hun ogen laten controleren. Zeker als er klachten zijn of wanneer er oogaandoeningen in de familie voorkomen.

Project	Toegekende subsidie
Tentoonstelling Zo te Zien in NEMO	€ 50.000
Ooglijn (Oogvereniging) (deel 2)	€ 40.500
Oogfonds-bewustwordingscampagnes	€ 325.018
a. 20-20-2; daar red je je ogen mee!	
b. Oogspecial 'Lief voor je ogen' (i.s.m. de Oogvereniging)	
Overig	€ 10.000
Totaal	€425.518

3.4 We werven fondsen

We werven fondsen, als middel om de gestelde doelen te realiseren. Daarvoor kunnen we een beroep doen op onze trouwe achterban (donateurs) die jaarlijks bijdraagt aan onze doelen. Daarnaast ontvangen we inkomsten uit nalatenschappen en giften van andere maatschappelijke organisaties. We werken samen en worden gesponsord door bedrijven als Bayer en CooperVision. Bovendien zijn we beneficiënt van de Nationale Postcode Loterij en spelen er deelnemers mee, voor het Oogfonds, met de VriendenLoterij. Het is onze intentie om de inkomsten in de komende jaren te verhogen.

3.5 Bouwen aan de toekomst

Eerdergenoemde doelen en ambities kunnen alleen gerealiseerd worden vanuit een professionele organisatie. Het team van het Oogfonds speelt hierbij een cruciale rol. We werken continue aan het verbeteren van onze organisatie door het inzetten van meer kennis en capaciteit, het verbeteren van interne processen en de inrichting.

4. Financieel beleid & resultaten

Jaarlijks worden het jaarplan en de begroting vastgesteld door de directeur-bestuurder en goedgekeurd door de Raad van Toezicht. De accountant is verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening.

4.1 Financiële resultaten 2021

Door een aantal nalatenschappen (totaal € 1.214.201) zijn de inkomsten van het Oogfonds in 2021 veel hoger dan begroot. In plaats van het begrote negatieve resultaat van € 732.975 haalden we een positief resultaat van € 134.808.

We zien dat het aantal donateurs jaarlijks afneemt en de reguliere inkomsten uit donaties lager worden. Dit gebeurt niet alleen bij het Oogfonds maar bij alle goede doelen. Daarom is het van groot belang nieuwe wegen te bewandelen. Om die wegen in te kunnen slaan was een herpositionering noodzakelijk. De wervingsactiviteiten werden opgeschort om ruimte te maken in de begroting en de capaciteit om aan deze herpositionering te werken. Door de voortgaande coronacrisis in 2021 konden opnieuw een aantal evenementen niet doorgaan. Met als gevolg minder inkomsten van bedrijven maar daar tegenover stonden ook minder kosten. Door de hoge inkomsten uit nalatenschappen zijn ondanks het wegvallen van inkomsten en het uitstellen van wervingsactiviteiten de totale inkomsten ruim € 352.000 hoger dan begroot.

De totale uitgaven zijn ruim € 198.000 lager dan begroot. De kosten eigen organisatie zijn conform begroting.

De inkomsten en uitgaven onder de financiële baten en lasten zijn conform begroting. Het positieve verschil van € 317.000 wordt veroorzaakt door het koersresultaat op de beleggingen.

4.2 Verhoudingen tussen de soorten lasten

Voor het realiseren van haar doelstellingen heeft het Oogfonds een professionele organisatie nodig. Het gaat daarbij niet alleen om het werven van fondsen maar vooral ook om een effectieve besteding hiervan. De kosten voor beheer en administratie is op maximaal 10% gezet. Naast dit percentage wordt ook gekeken naar de absolute kosten van beheer en administratie in verhouding tot de activiteiten van het Oogfonds.

Voor de diverse uitgaven worden de volgende percentages als grensbedragen gehanteerd:

	Streven	Minimum	Maximum
Doelbesteding	78%	65%	geen
Wervingskosten	15%	geen	25%
Kosten beheer en administratie	7%	geen	10%

De gerealiseerde verhouding tussen de soorten lasten in 2021 zijn:

Totaal lasten	Werkelijk 2021		Begroting 2021	
Besteed aan doelstellingen	€ 1.835.660	77,2%	€ 1.976.219	76,7%
Wervingskosten	€ 320.797	13,5%	€ 377.013	14,6%
Kosten beheer en administratie	€ 221.548	9,3%	€ 223.043	8,7%
	€ 2.378.005	100,0%	€ 2.576.275	100,0%

Voor het realiseren van de doelstelling om 78% te besteden aan wetenschappelijk onderzoek, voorlichting en patiëntenverenigingen is het Oogfonds afhankelijk van aanvragen door derden. Om die reden kan het zijn dat niet alle beschikbare middelen worden uitgekeerd. Ook gebeurt het regelmatig dat onderzoeken wel in een jaar worden toegekend maar pas een jaar later van start gaan. De percentages voor wervingskosten en de kosten voor beheer en administratie liggen in de lijn van de begroting en vallen beiden binnen de gestelde grenzen.

Bestedingspercentage baten

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstelling in relatie met de totale baten procentueel weergegeven:

	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
Doelbesteding	€ 1.835.660	€ 1.976.219	€ 1.505.616
Totaal baten	€ 2.195.318	€ 1.843.300	€ 1.204.567
Bestedingspercentage baten	84%	107%	125%

De totale baten zijn hoger uitgevallen van begroot. Dit wordt veroorzaakt door de hoge inkomsten uit nalatenschappen. Hierdoor is het percentage besteed aan de doelstellingen lager.

Kostenpercentage fondsenwerving

Onderstaand is de verhouding van de kosten fondsenwerving in relatie met de baten uit fondsenwerving procentueel weergegeven:

	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
Som van de baten	€ 2.195.318	€ 1.843.300	€ 1.204.567
Wervingskosten	€ 320.797	€ 377.013	€ 223.627
Kostenpercentage fondsenwerving	14,6%	20,5%	18,6%

Het Oogfonds volgt de CBF richtlijnen en streeft naar een percentage kosten fondsenwerving van minder dan 25% gemiddeld over 3 jaren.

4.3 Inkomstenwerving

Het Oogfonds werft inkomsten onder particulieren, bedrijven, vermogensfondsen en goede doelen loterijen. De donateurs van het Oogfonds ontvangen jaarlijks diverse mailingen met het verzoek financieel bij te dragen aan de doelstellingen van het Oogfonds, waaronder wetenschappelijk onderzoek, voorlichting en preventie. Daarnaast ontvangt het Oogfonds inkomsten uit periodieke schenkingen en nalatenschappen.

In 2021 zijn alle beneficiënten van de VriendenLoterij (zo ook het Oogfonds) ondergebracht bij de Nationale Postcode Loterij voor wat betreft de jaarlijkse (vaste) bijdragen. Daarnaast spelen er deelnemers mee met de VriendenLoterij ten gunste van het Oogfonds. Deze inkomsten zijn afhankelijk van het aantal deelnemers.

Bijdragen van vermogensfondsen en andere organisaties zonder winststreven waren in 2021 lager dan begroot omdat er weinig wervingsactiviteiten hebben plaatsgevonden.

4.4 Uitgaven

Het Oogfonds stelt jaarlijks een begroting op met als doel zoveel mogelijk relevant wetenschappelijk oogonderzoek financieren. Daarbij is het Oogfonds afhankelijk van de aanvragen die bij UitZicht worden ingediend.

4.4.1 Doelbestedingen

Uitgaven naar doelstelling	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
Wetenschappelijk onderzoek			
Toekenningen aan derden	€ 780.916 *	€ 795.000	€ 504.912
Eigen activiteiten	€ 1.225	0	€ 6.100
	€ 782.141	€ 795.000	€ 511.012

Voorlichting en preventie			
Toekenningen aan derden	€ 106.000	€ 40.500	€ 53.800
Eigen voorlichtingsmiddelen en activiteiten	€ 32.124	€ 92.000	€ 108.591
Campagnes	€ 141.846	€ 200.000	€ 64.067
Directe kosten voorlichting	€ 151.048	€ 223.365	€ 143.642
	€ 431.018	€ 555.865	€ 370.100
Kwaliteit van leven			
Toekenningen aan derden	€ 51.500	€ 50.500	€ 108.600
Eigen activiteiten	0	0	€ 9.034
Totaal	€ 51.500	€ 50.500	€ 117.634

* Bij een aantal toekenningen uit eerdere jaren was geen aanspraak gemaakt op het volledig toegezegde bedrag. Het vrijgevallende deel is in mindering gebracht op de in 2021 toegekende bedragen.

4.4.2 Kosten eigen organisatie

Kosten eigen organisatie	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
	2021	2021	2020
Salariskosten	€ 626.212	€ 655.000	€ 487.831
Overige personele kosten	€ 49.315	€ 55.500	€ 150.136
Communicatie	€ 60.488	€ 20.000	0
Huisvestingskosten	€ 62.156	€ 66.000	€ 67.454
Algemene kosten	€ 174.383	€ 178.000	€ 135.477
Afschrijvingen	€ 3.857	€ 8.500	€ 3.214
Totaal	€ 976.412	€ 983.000	€ 844.113

De personeelskosten zijn lager uitgevallen dan begroot doordat een deel van de uitbreiding van het personeel pas in de loop van het jaar gerealiseerd kon worden. Vanwege de herpositionering van het Oogfonds zijn de communicatiekosten hoger dan verwacht. Met een extern bureau werden strategische sessies gevoerd, een nieuwe huisstijl, logo en karakter 'Iris' ontwikkeld. De afschrijvingen zijn lager dan begroot door minder investeringen in het boekjaar. De overige kosten zijn in lijn met de begroting.

Toerekening kosten eigen organisatie

De kosten van de eigen organisatie worden toegerekend aan de doelbesteding en aan de fondsenwerving. De toerekening gebeurt op basis van de geschatte tijdsbesteding van de medewerkers aan de diverse gebieden, hiervoor is een verdeelsleutel opgesteld. Een gedeelte wordt niet toegerekend en vormt de post 'kosten beheer en administratie'. De toerekeningen 2021 hebben conform de begroting plaatsgevonden.

Percentages toerekening kosten eigen organisatie in 2021

Wetenschappelijk onderzoek	18%
Voorlichting en preventie	30%
Toegankelijkheid	11%
Fondsenwerving	19%
Beheer en administratie	22%

Beloning medewerkers en directeur

Eind 2021 waren er 11 betaalde medewerkers in dienst (2020: 10). Gedurende het boekjaar 2021 bedroeg het gemiddeld aantal eigen werknemers 8,37 FTE (in 2020 5,8 FTE). In 2021 was het ziekteverzuim 0,49% (in 2020: 3,91%)

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Raad van Toezicht de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties' opgesteld door Goede Doelen Nederland.

De uitgebreide toelichting op de beloning van de directeur is opgenomen in de jaarrekening.

4.5 Beleid reserves & fondsen

4.5.1 Vermogensbeheer

Om risico's te spreiden hanteert het Oogfonds een aantal uitgangspunten met betrekking tot het vermogensbeheer. Om aan betalingsverplichtingen op de korte en de middellange termijn te kunnen voldoen worden saldi op de bankrekening en op de spaarrekening aangehouden. Hierdoor is er voldoende flexibiliteit om aan de betalingsverplichtingen te voldoen. In verband met de negatieve rente zijn de saldi verdeeld over bankrekeningen, spaarrekeningen en beleggingen. Het vermogen van het Oogfonds is in beheer gegeven bij een professioneel vermogensbeheerder.

4.5.2 Reserves

De continuïteitsreserve wordt gevormd om risico's af te dekken en om zeker te stellen dat het Oogfonds ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De omvang van de continuïteitsreserve voldoet aan de daarvoor gestelde vereisten door Goede Doelen Nederland, van maximaal anderhalf keer de vaste jaarkosten. Naast de directe uitgaven en toekenningen heeft het Oogfonds een aantal doelen dat zij in de komende jaren wil realiseren. Hiervoor zijn in het verleden diverse bestemmingsreserves gevormd. In 2021 zijn deze reserves geherstructureerd om ze overzichtelijker te maken en beter te laten aansluiten bij de huidige doelbesteding van het Oogfonds.

Wijzigingen per bestemmingsreserve in 2021

Bestemmingsreserve wetenschappelijk onderzoek

Het Oogfonds heeft besloten per 2022 over te gaan tot één bestemmingsreserve wetenschappelijk onderzoek waarin alle bestaande wetenschappelijke bestemmingsreserves zijn samengebracht. Ook alle toekomstige inkomsten, bestemd voor wetenschappelijk onderzoek worden ondergebracht in deze bestemmingsreserve. Uiteraard zullen de inkomsten die bestemd zijn voor de diverse oogaandoeningen zoals maculadegeneratie of glaucoom volgens de bestemming besteed worden. Ook het saldo van het bestemmingsfonds Hoekstra-Quak is toegevoegd aan de bestemmingsreserve wetenschappelijk onderzoek.

Bestemmingsreserve onderzoek maculadegeneratie

In 2022 is er een bedrag van € 823.253 toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Een bedrag van € 370.000 is uitgekeerd aan wetenschappelijk onderzoek naar maculadegeneratie. Het resterend bedrag is toegevoegd aan de bestemmingsreserve wetenschappelijk onderzoek.

Bestemmingsreserve onderzoek glaucoom

In 2022 is er een bedrag van € 37.599 toegevoegd aan de bestemmingsreserve en is een bedrag van € 150.000 onttrokken ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek naar glaucoom. Het resterend bedrag is toegevoegd aan de bestemmingsreserve wetenschappelijk onderzoek.

Bestemmingsreserve myopie

In 2022 is besloten deze bestemmingsreserve op te heffen en toe te voegen aan de continuïteitsreserve. Belangrijkste reden is dat myopie structureel aandacht krijgt binnen het Oogfonds.

Bestemmingsreserve Ooglijn

In 2021 is besloten dat het doel van de Ooglijn niet meer past in de doelbesteding van het Oogfonds. Daarmee vervalt ook deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve voorlichting ziekenhuizen

In 2021 is besloten met deze activiteiten te stoppen. Daarmee vervalt het resterend bedrag, besloten is dit toe te voegen aan de continuïteitsreserve.

Bestemmingsreserve bewustwording

In 2021 is besloten ook deze bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan de continuïteitsreserve.

Bestemmingsreserve koersresultaten

Voor de bestemmingsreserve koersresultaten is 15% van de waarde van de beleggingen voldoende. Het overschot op 1-1-2021 van € 154.366 is overgeheveld naar de continuïteitsreserve.

Van het koersresultaten over 2021 is 7,3% toegevoegd aan het Hoekstra-Quak fonds. Dit was het aandeel van het vermogen van het Hoekstra-Quakfonds ten opzichte van het totale belegde vermogen op het moment dat beide beleggingsportefeuilles zijn samengevoegd.

Positieve koersresultaten worden deels via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve, voor zover deze per einde van het jaar aanvulling behoeft. Indien de koersresultaten negatief zijn worden deze in mindering gebracht op deze reserve. Eind 2021 is een deel van de koersresultaten over 2021 toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsfondsen

De bestemmingsfondsen die het Oogfonds heeft, betreffen een gedeelte van het vermogen waarvan de besteding door derden vooraf is vastgelegd.

Hoekstra-Quak fonds

De waardering van het fonds is per ultimo 2021 verhoogd met € 2.508, zijnde 7,3% van het gemiddelde koersresultaat over de gehele beleggingsportefeuille.

Per eind 2021 wordt het bestemmingsfonds Hoekstra-Quak opgeheven. Overeenkomstig de doelstelling 'de bevordering van de oogheelkunde' wordt de waarde per eind 2021 van € 254.155 toegevoegd aan de bestemmingsreserve wetenschappelijk onderzoek.

Bestemmingsfonds Nalatenschappen

Dit bestemmingsfonds is tot stand gekomen uit de nalatenschap van de heer Jansen. Het was zijn wens om gedurende meerdere jaren het bedrag vast te zetten en de rente uit te keren aan de doelstelling. In 2012 is dit bedrag op een 10-jaars depositorekening gezet. Het Oogfonds is voornemens in 2022 het bedrag toe te voegen aan de bestemmingsreserve wetenschappelijk onderzoek.

4.6 Beleggingsbeleid

Het Oogfonds belegt een deel van haar vermogen om inkomsten te genereren (couponrente en dividenden) en hiermee een deel van de kosten eigen organisatie te dekken.

Het Oogfonds heeft een volledig duurzame beleggingsportefeuille. Sinds 2008 wordt belegd in bedrijven die hun verantwoordelijkheid nemen op het gebied van economische-, sociale- en omgevingsduurzaamheid. Omdat roken een negatieve invloed kan hebben op het gezichtsvermogen, is de productie van tabak volledig uitgesloten. De verkoop van tabaksproducten is toegestaan als dit minder dan 5% van de omzet van een concern uitmaakt. Een overzicht van deze bedrijven en fondsen is op aanvraag verkrijgbaar. In 2020 is het beleggingsstatuut geactualiseerd.

Het beleid is gericht op een zo maximaal mogelijk rendement bij aanvaardbare risico's. Daarom is gekozen voor een matig defensief beleggingsbeleid. Een beperkt deel wordt belegd in aandelen. Hiervoor wordt 35 procent aangehouden en wordt een bandbreedte gehanteerd tussen de 10 en 55 procent. Het Oogfonds heeft gekozen voor een duurzame beleggingsportefeuille.

Periodiek rapporteert de vermogensbeheerder over ontwikkelingen. Het vermogensbeleid wordt minimaal één keer per jaar intern en met de externe vermogensbeheerder geëvalueerd en waar nodig aangescherpt. ABNAMRO beheert de duurzame portefeuille. Ieder kwartaal wordt gerapporteerd over de resultaten en het beheer van de beleggingen. Deze rapportages worden één à twee keer per jaar met de bank besproken. Zo nodig vindt er bijstelling van de afspraken plaats.

De specificatie van de beleggingsresultaten in het boekjaar staan vermeld in de jaarrekening bij de toelichting op de lasten onder het kopje 'Financiële baten en lasten'.

4.7 Risicobeheersing

Het Oogfonds heeft haar risico's in kaart gebracht. Er is gekeken naar de kans dat een risico zich voordoet en de ingeschatte impact daarvan. Bij de hoogst scorende risico's zijn beheersmaatregelen beschreven en waar nodig direct genomen.

Om risico's te spreiden worden meerdere fondsenwervende technieken ingezet, wordt de procuratieregeling toegepast en zijn de gemaakte afspraken tussen de Raad van Toezicht en directie vastgelegd. Risico's en de beheersing daarvan zijn regelmatig onderwerp van gesprek tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht en met de medewerkers. Het benoemen van mogelijke risico's maakt ook standaard onderdeel uit van de projectplannen.

4.7.1 Strategische keuzes

Een gezondheidsfonds maakt continu keuzes. Een verkeerde strategische keuze kan leiden tot minder betrokkenheid van de achterban: donateurs, mensen met een visuele beperking, patiënten en onderzoekers.

Beheersmaatregelen:

- We betrekken belanghebbenden bij het opstellen van onze plannen en ook bij het selecteren van grote projecten;
- We roepen waar nodig externe deskundigheid in;
- We monitoren en toetsen de gevolgen van de gemaakte keuzes en stellen bij, waar dat wenselijk of noodzakelijk is;
- We zoeken de samenwerking met partners in het veld en proberen keuzes op elkaar af te stemmen.

4.7.1 Bekostiging

Wanneer het Oogfonds onvoldoende financiële middelen aantrekt, kunnen we minder uitgeven aan wetenschappelijk onderzoek, voorlichting en preventie. Dit betekent dat we onze doelen niet of minder kunnen realiseren. Ook draagt onvoldoende spreiding van inkomstenbronnen bij aan het bekostigingsrisico.

Beheersmaatregelen:

- We brengen differentiatie aan in onze fondsenwervingstechnieken;
- We informeren ons over nieuwe ontwikkelingen;
- We voeren pilots uit om fondsenwervende activiteiten en methoden te testen;
- We analyseren continu de kosten en baten;
- We voeren nieuwe activiteiten uit naast de bestaande activiteiten. Zo kunnen we inspelen op ontwikkelingen en voldoende tijd, kennis en aandacht blijven besteden aan de exploitatie.

4.7.3 Omvang van de organisatie

Het Oogfonds is een kleine organisatie. Dat maakt de organisatie kwetsbaar.

Beheersmaatregelen:

- We hebben de kernkwaliteiten in huis en huren andere deskundigheden in;
- We werken met vervangingsafspraken en een procuratieregeling;
- We leggen cruciale procesbeschrijvingen vast, actualiseren deze en breiden ze waar nodig uit;
- We hebben een goede verzuimverzekering, zodat bij uitval op korte termijn externe expertise of een vervanger kan worden ingeschakeld;
- We begeven ons in een netwerk van specialisten, hebben goede banden met andere gezondheidsfondsen en zijn lid van de brancheorganisatie Goede Doelen Nederland.

4.7.4 Vermogensbeheer

Donateurs vertrouwen hun geld toe aan het Oogfonds en verwachten uiteraard dat het Oogfonds hier zorgvuldig mee omgaat. Om mogelijke risico's op het gebied van vermogensbeheer te spreiden, hanteert het Oogfonds een aantal beheersmaatregelen.

Beheersmaatregelen:

- We houden voor schulden op korte en middellange termijn saldi aan op de bankrekening en op de spaarrekening;
- We hebben een deel van het vermogen in beheer gegeven bij een professioneel vermogensbeheerder. Het beleid is gericht op een maximaal mogelijk rendement bij aanvaardbare risico's. Daarom is gekozen voor een matig defensief beleggingsbeleid. Slechts een beperkt deel wordt belegd in zakelijke waarden. Het neutrale percentage is 35% en er wordt een bandbreedte gehanteerd tussen de 10 en 55%;
- De vermogensbeheerder informeert ons periodiek over ontwikkelingen en direct wanneer zich specifieke zaken voordoen. Op basis van evaluaties wordt het beleid waar nodig aangescherpt;
- We hebben een duurzame beleggingsportefeuille. We beleggen alleen in bedrijven die hun verantwoordelijkheid nemen op het gebied van economische, sociale en omgevingsduurzaamheid.

4.7.5 Reputatie van een samenwerkingspartner

Het Oogfonds zoekt bewust de samenwerking, omdat wij van mening zijn dat op deze wijze sneller en doelmatiger grotere stappen te maken zijn om doelen te realiseren. Als een samenwerkingspartner in opspraak raakt, kan dat negatieve gevolgen hebben voor het Oogfonds.

Omdat wij subsidies verstrekken aan andere stichtingen en organisaties, zijn wij sterk afhankelijk van de resultaten van de organisaties aan wie we de subsidies verstrekken.

Beheersmaatregelen:

- We selecteren de te subsidiëren projecten en organisaties zorgvuldig;
- We kennen subsidie toe onder voorwaarden en monitoren de projecten en onderzoeken actief. Bij grote projecten en onderzoeken vinden tussentijdse evaluaties plaats;
- We leggen bij een samenwerkingsproject afspraken vast, waaronder afspraken over de communicatie;
- We werken met een gedragscode 'Samenwerking met bedrijven';
- We volgen het nieuws en zorgen indien nodig voor een reactie;

5. Blik op 2022

Het jaar 2022 wordt een speciaal jaar voor het Oogfonds en iedereen die daarbij betrokken is. We bestaan 75 jaar! Dat willen we niet onopgemerkt voorbij laten gaan, maar optimaal benutten om fondsen te werven en onze bekendheid te vergroten.

5.1 Basis op orde

In 2021 is veel voorbereidend werk verzet om ervoor te zorgen dat we grotere stappen kunnen nemen in het voorkomen van blindheid en slechtziendheid. We hebben stilgestaan bij wie we zijn, wat we doen en hoe we dat doen. Het Oogfonds heeft een hernieuwde missie en daar hoort ook een nieuwe uitstraling bij. Wij willen meer aandacht voor ogen! Met als gevolg een nieuw logo, een opvallende huisstijl, een betere website en folderlijn. We hebben een start gemaakt met het verbeteren en digitaliseren van de processen en daar gaan we mee door. Ook is het team uitgebreid en hebben er wissels plaatsgevonden in de Raad van Toezicht. Met deze nieuwe energie en andere kijk op de organisatie zijn we in staat om nog veel meer te bereiken. Voor iedereen met een oogaandoening in Nederland.

5.2 Begroting 2022

De begroting 2022 is in mei 2022 herzien omdat er in januari een bedrag van ruim 4 miljoen euro is ontvangen. Een deel van dit vermogen wil het Oogfonds inzetten om een groot langdurig onderzoek naar de mogelijkheden van regeneratieve geneeskunde (moonshot) te starten.

De herziene begroting 2022 is door de directeur-bestuurder op 6 mei 2022 vastgesteld in aansluiting op het jaarplan 2022. De Raad van Toezicht heeft de begroting goedgekeurd op 16 mei 2022.

Voor de begroting van 2022 is uitgegaan van een groei in de inkomsten met 20%. In 2021 is gewerkt aan de voorwaarden die hiervoor nodig zijn en in 2022 wordt deze koers voortgezet: **verder bouwen met een open blik op de toekomst is het thema**. Daarnaast is de nalatenschap van ruim 4 miljoen opgenomen onder de inkomsten particulieren.

Bij de doelbestedingen ligt de focus op wetenschappelijk onderzoek, inclusief de start van de moonshot en het ontwikkelen van een eigen onderzoeksagenda. Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan voorlichting en het vergroten van de bekendheid van oogaandoeningen en wordt, via de patiëntenverenigingen, bijgedragen aan de kwaliteit van leven van mensen met een visuele beperking.

Om de groei ambities van het Oogfonds waar te maken; jaarlijks een groei van ten minste 20% aan de inkomstenkant en een forse groei aan de kant van de doelbesteding is meer kennis en capaciteit nodig. Dat betekent dat er in de begroting hogere bedragen zijn opgenomen voor wervingskosten en voor de kosten voor de eigen organisatie.

We prognosticeren een positief saldo van ruim € 2.041.100 in 2022. Een groot deel van dit overschot zal worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve wetenschappelijk onderzoek om in de komende jaren te besteden.

Inkomsten	Begroting 2022	Begroting 2021
Baten van particulieren (Inclusief nalatenschappen)	€ 5.790.000	€ 1.262.300
Baten van bedrijven	€ 310.000	€ 176.000
Baten van loterijorganisaties	€ 350.000	€ 325.000
Baten van andere organisaties	€ 40.000	€ 80.000
Totaal inkomsten	€ 6.490.000	€ 1.843.300

Doelbesteding	Begroting 2022	Begroting 2021
Wetenschappelijk onderzoek	€ 2.075.572	€ 959.408
Voorlichting en preventie	€ 1.175.494	€ 856.514
Kwaliteit van leven	€ 98.906	€ 160.297
Totaal besteed aan doelstellingen	€ 3.349.972	€ 1.976.219

	Begroting 2022	Begroting 2021
Wervingskosten	€ 660.175	€ 377.013
Kosten beheer en administratie	€ 438.754	€ 223.043
Totaal uitgaven	€ 4.448.900	€ 2.576.275

	Begroting 2022	Begroting 2021
Saldo voor financiële baten en lasten	€ 2.041.100	- € 732.975
Saldo financiële baten en lasten	0	0
Resultaat	€ 2.041.100	- € 732.975

6. Governance, bestuur & toezicht

6.1 Governance en organisatie

Het Oogfonds is georganiseerd volgens het Raad-van-Toezicht-model. De directeur-bestuurder heeft tot taak de organisatie te besturen en leiding te geven aan de uitvoering. Zij verzorgt periodieke verslaglegging aan de Raad van Toezicht over de gang van zaken. De Raad van Toezicht heeft tot taak integraal toezicht te houden op het beleid van de directeur-bestuurder.

6.1.1 Leden Raad van Toezicht 2021

Naam	Aangetreden	Aftreden	Hoofdfunctie	Nevenfunctie(s)
Huidig				
Abe Boersma (Voorzitter)	25-05-2018	2026*	Tribe Lead Work & Health, Rabobank	
Marlies de Ruyter de Wildt	01-07-2021	Benoemd tot 2025	Managing partner BY Trust	- Voorzitter bestuur Stichting Intern Toezicht Goede Doelen - Lid raad van commissarissen Allergo, Wonen bij September, Compartijn, Bloemendaal, Van Holland - Lid Raad van Advies Stichting Michiel de Ruyter
Gré Luyten	01-07-2017	Herbenoemd tot 2025	Hoogleraar Oogheelkunde LUMC	- RvT Oogheelkunde Rijswijk - Medisch adviseur Veduma - Medisch adviseur DEKRA - Lid plenary visitation commission RSG - voorzitter ZWOG - Lid Dutch melanoma working group - Medische adviesraad st. Melanoom
Paul Bilars	01-07-2021	Benoemd tot 2025	- Ceo NecstGen - Ceo Starfish Innovations	- Penningmeester Meteor Foundation - Lid Comité van aanbeveling Kinderfonds Franniez
Joost de Beijer	05-06-2020	Benoemd tot 2024	CFO Hema	
Afgetreden				
Dina Aleman	16-05-2013	20-5-2021	Managing director legal PGGM	Raadplaatsvervanger Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam
Marlies Raemaekers	13-09-2012	20-05-2021	Voormalig directeur Bartiméus	

*Herbenoeming vindt plaats in RvT vergadering 16 mei 2022.

De leden van de Raad van Toezicht van het Oogfonds ontvangen geen bezoldiging, maar een vacatievergoeding. Aan de leden van de Raad van Toezicht zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

6.1.2 Directeur-bestuurder

Naam	Aangetreden	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
Monique van Bijsterveld	01-11-2020	Directeur-bestuurder	• Bestuurslid St. Yvonne van Gennip Talentfonds • Bestuurslid St. Paard Verbindt

Bezoldiging directie

De directeur-bestuurder wordt beloond volgens de 'Regeling beloning Directeuren van Goede Doelen Organisaties', opgesteld door Goede Doelen Nederland. Hierover wordt verslag gedaan in de jaarrekening. Aan de directeur-bestuurder zijn geen leningen, voorschoten of garanties verstrekt.

6.1.3 Medewerkers en vrijwilligers

Het bureau van het Oogfonds is gevestigd in Utrecht. Het Oogfonds krijgt geen overheidssubsidie en is afhankelijk van giften van particulieren en bedrijven. Voor de bezoldiging van de medewerkers wordt aangesloten bij het functiehuis van Goede Doelen Nederland en worden de salarisschalen van de cao Sociaal Werk gevolgd. Er is een aantal vrijwilligers actief voor het Oogfonds die een vergoeding ontvangen volgens de hiervoor geldende richtlijnen.

6.1.4 Beschermvrouwe, ambassadeurs & Comité van Aanbeveling

Beschermvrouwe

H.K.H. Prinses Beatrix (sinds 1980)

Ambassadeurs

Ronald Giphart, schrijver
Daan de Kort, Tweede Kamerlid VVD

Comité van aanbeveling

Dries van Agt
Willeke van Ammelrooy
Olga Commandeur
Rita Kok-Roukema
Huub Oosterhuis
Frank Rijkaard
Jan Terlouw
Hans Wiegel
Herman Wijffels

6.1.5 Adviescommissies

Er zijn twee adviescommissies actief, zij leveren een bijdrage aan het beoordelen van de aanvragen die via UitZicht bij het Oogfonds worden ingediend.

Adviescommissie Maculadegeneratie

Mevrouw dr. Y. de Jong-Hesse (voorzitter)
Mevrouw dr. J.J.C. van Lith – Verhoeven
Mevrouw M.J. Allin
De heer C. Ottenheijm
Mevrouw dr. Y. Lechanteur

Adviescommissie Glaucoom

De heer J. van der Zande (voorzitter)
De heer L. Hoedemaker
Mevrouw A. Henke
De heer prof. dr. C. Webers

6.1.6 Scheiding toezicht, bestuur en uitvoering

Bij het Oogfonds is er een scheiding tussen de verschillende functies. De principes van goed bestuur zijn verankerd in het in 2015 gekozen bestuursmodel. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de dagelijkse besturing van het Oogfonds. De directeur-bestuurder heeft onder andere de volgende stukken in 2021 vastgesteld: het jaarverslag en de jaarrekening van 2020, het jaarplan en de begroting voor 2022, de toekenning van aanvragen en de goedkeuring van de rapportages van subsidie aanvragers.

In 2021 hebben vier reguliere vergadering van de Raad van Toezicht plaatsgevonden. Er was een strategiesessie in de zomer van 2021 en een extra telefonische overleg op 21 oktober. De directeur-bestuurder maakte deel uit van de vergaderingen. Tijdens de reguliere vergaderingen kwamen vaste onderwerpen aan de orde, zoals de prestaties van de organisatie, inclusief de financiële resultaten, de positionering van het Oogfonds en de samenwerking met andere organisaties. Verder is aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- Goedkeuring van het jaarverslag en de jaarrekening 2021;
- Goedkeuring van het jaarplan en de begroting van 2022;

De taken en verantwoordelijkheden van de Raad van Toezicht zijn vastgelegd in een reglement. Samen met de statuten, het reglement van de audit commissie en het directiereglement geven deze inhoud aan het toezicht en het samenspel met de directeur-bestuurder. Naast de evaluatie van het beleid en het functioneren van de directeur,- bestuurder door de remuneratiecommissie (in 2021 bestaande uit Abe Boersma en Gré Luijten) evalueert de Raad van Toezicht ook jaarlijks haar eigen functioneren.

6.2 Besteding van middelen

Het Oogfonds werkt voortdurend aan een zo optimaal mogelijke besteding van middelen, zodat de gestelde doelen op een zo effectief en doelmatig mogelijke manier worden gerealiseerd.

6.2.1 Auditcommissie

De Raad van Toezicht heeft een auditcommissie. Deze commissie is, onder verantwoordelijkheid van de Raad, belast met het houden van toezicht op de financiële gang van zaken binnen de stichting en met de toetsing en de werking van de administratieve organisatie en de interne organisatie. De auditcommissie bestaat uit twee leden van de Raad van Toezicht, te weten Joost de Beijer en Paul Bilars. De auditcommissie vergadert twee maal per jaar. De commissie overlegt minimaal één keer per jaar met de externe accountant en de auditcommissie is tevens betrokken bij de overleggen met de vermogensbeheerder. De auditcommissie doet verslag aan de voltallige Raad van Toezicht.

6.2.2 Accountant

De accountant verricht tweemaal per jaar werkzaamheden voor het Oogfonds: één keer voor de interim- controle en één keer voor de jaarcontrole.

6.3 Gedragscodes & keurmerken

Het is voor het Oogfonds essentieel dat belanghebbenden vertrouwen hebben in het beleid en werkwijze. Daarom werken we in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving en volgen we de codes, regels en richtlijnen die gelden voor leden van Goede Doelen Nederland op, waaronder:

- De SBF-code voor Goed Bestuur;
- De Richtlijn 650 voor de jaarrekening (onderdeel van richtlijnen voor de jaarverslaggeving van de Raad voor de jaarverslaggeving);
- De Regeling beloning directeuren van goede doelen (in 2021 getoetst en als passend beoordeeld door het CBF);
- De Richtlijn Financieel Beheer goede doelen;
- De normen voor het CBF- erkenning (in 2019 tussentijdse toets met positief resultaat);

En verder:

- Hebben we de fiscale Algemeen Nut beogende Instellingen (ANBI-) status;
- Hebben we de CBF-erkenning
- Hebben we het Privacy waarborg van de DDMA – kwalificatie goud (in 2020 opnieuw behaald).
- Hebben we een eigen gedragscode voor samenwerking met het bedrijfsleven.

In overeenstemming met deze eisen wordt er jaarlijks uitgebreid verantwoording afgelegd via de, door een accountant gecontroleerde, jaarrekening en jaarverslag. Ook worden deze en veel andere gegevens en documenten gepubliceerd op onze website.

6.4 Integriteit

Binnen het Oogfonds wordt van alle medewerkers en de vrijwilligers een Verklaring omtrent Gedrag gevraagd en er wordt een geheimhoudingsverklaring ondertekend. Daarnaast zijn in het personeelsreglement van het Oogfonds gedragscodes opgenomen en is er een vertrouwenspersoon. Ook aan medewerkers van andere organisaties, die toegang hebben tot persoonsgegevens van donateurs, wordt gevraagd om een geheimhoudingsverklaring direct aan het Oogfonds of via hun werkgever.

6.4.1 Fraudebestrijding

Om risico's op fraude zo klein mogelijk te houden, werkt het Oogfonds met een procuratieregeling. Deze is in 2018 aangescherpt, door de directeur-bestuurder vastgesteld en goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

6.4.2 Klachtenafhandeling

Het Oogfonds heeft een klachtenprocedure. Opmerkingen of klachten die het Oogfonds bereiken, worden zoveel mogelijk direct door de bureaumedewerkers opgepakt en afgehandeld. Als het nodig is, worden betrokken externe partijen geïnformeerd en verzocht op de klacht te reageren. Naar aanleiding van nieuwsbrieven of donateursmailingen komen er sporadisch klachten binnen. In 2021 waren er geen officiële klachten (2020: 18).

Juni
2022

JAARREKENING 2021

Verder bouwen met open
blik op de toekomst

Stichting
Oogfonds
Nederland

Inhoudsopgave Jaarrekening

Balans

Staat van Baten en Lasten

Kasstroomoverzicht

Algemene toelichting

Toelichting op de balans

Toelichting op de staat van baten en lasten

Toelichting lastenverdeling (model C)

Kosten eigen organisatie (Toelichting op model C)

Balans per 31 december 2021 (na voorstel verwerking resultaatbestemming)

AKTIVA		31-12-2021	31-12-2020
Materiële vaste activa			
1	Voor de bedrijfsvoering	12.960	9.906
Financiële vaste activa			
2	Beleggingsportefeuille incl. beheerrekening	<u>3.295.962</u>	<u>2.964.936</u>
		3.295.962	2.964.936
3	Vorderingen en overlopende activa	453.779	572.236
4	Liquide middelen	1.474.159	1.375.896
Totaal Activa		<u>5.236.860</u>	<u>4.922.974</u>
PASSIVA			
Reserves en Fondsen			
Reserves			
5	continuïteitsreserve	1.175.574	943.631
6	bestemmingsreserves	<u>2.550.918</u>	<u>2.396.406</u>
		3.726.491	3.340.037
Fondsen			
7	bestemmingsfonds Hoekstra-Quak	-	251.647
8	bestemmingsfonds nalatenschappen	<u>134.230</u>	<u>134.230</u>
		134.230	385.877
		3.860.721	3.725.914
Langlopende schulden			
9	Toegezegde langlopende subsidies	213.350	96.600
Kortlopende schulden			
10	Toegezegde subsidies	943.694	984.119
11	Overige schulden	<u>219.094</u>	<u>116.341</u>
		1.162.788	1.100.460
Totaal Passiva		<u>5.236.860</u>	<u>4.922.974</u>

Staat van baten en lasten 2021

	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
Baten			
12 - Baten van particulieren	1.793.647	1.262.300	665.784
13 - Baten van bedrijven	47.956	176.000	55.623
14 - Baten van loterijorganisaties	314.266	325.000	329.603
15 - Baten van andere organisaties zonder winststreven	39.449	80.000	153.557
Som van de baten	2.195.318	1.843.300	1.204.567
Lasten			
Besteed aan doelstellingen			
16 - Wetenschappelijk onderzoek	945.447	959.408	625.655
17 - Voorlichting en preventie	724.152	856.514	649.875
18 - Toegankelijkheid	166.061	160.297	230.086
	1.835.660	1.976.219	1.505.616
19 Wervingskosten	320.797	377.013	223.627
20 Kosten beheer en administratie	221.548	223.043	228.838
Som der lasten	2.378.005	2.576.275	1.958.081
Saldo voor financiële baten en lasten	-182.687	-732.975	-753.515
21 Saldo financiële baten en lasten	317.495	0	53.626
Saldo van baten en lasten	134.808	-732.975	-699.889

Mutatie bestemmingsreserves in 2021

Toevoeging/onttrekking aan:	<i>totaal</i>	<i>onttrekking</i>	<i>toevoeging</i>
<i>toelichting zie pagina 10</i>	<i>134.808</i>	<i>-2.486.880</i>	<i>2.621.688</i>

- inzake resultaatverdeling

Continuïteitsreserve	-401.261	633.204
Bestemmingsreserves	-1.831.464	1.985.975
Bestemmingsfondsen	-254.155	2.508

Algemene toelichting

Activiteiten

De in de jaarrekening opgenomen informatie heeft betrekking op de financiële informatie en de activiteiten van Stichting Oogfonds, statutair gevestigd Churchilllaan 11, 3527 GV te Utrecht en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40531501. Deze jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen (RJ650).

Het Oogfonds zet zich in om blindheid en slechthooftheid te voorkomen, te behandelen of te genezen. Dat doet zij door wetenschappelijk onderzoek te financieren, innovatie te stimuleren, voorlichting te geven en via patiëntenverenigingen bij te dragen aan het verbeteren van de kwaliteit van leven van mensen met een visuele beperking.

Het Oogfonds is georganiseerd volgens het raad-van-toezicht-model, waarbij een duidelijke scheiding is aangebracht tussen toezicht houden en besturen, zoals het CBF adviseert.

Algemene grondslagen en uitgangspunten

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslagperiode van een jaar. Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Gebruik van schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directeur-bestuurder van het Oogfonds zich over verschillende zaken een oordeel vormt. De directeur-bestuurder maakt in dat geval schattingen van onderdelen die essentieel kunnen zijn om opgenomen te worden in de jaarrekening. Indien het - voor het geven van het vereiste inzicht - noodzakelijk is, worden deze onderdelen en schattingen (inclusief de bijbehorende veronderstellingen) opgenomen in de toelichting van de betreffende posten.

Vanaf de jaarrekening 2020 is de nieuwe methodiek voor waardering van nalatenschappen volgens de wijziging in de RJ650 toegepast.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde, onder aftrek van lineair berekende afschrijvingen. Als afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

* inventaris en kantoorapparatuur: 20%

Beleggingen

De beleggingen zijn bedoeld om de werkzaamheden van de stichting duurzaam te dienen en worden te gelde gemaakt indien de lopende inkomsten niet voldoende zijn om de kosten van de eigen organisatie of reeds gedane toezeggingen te kunnen betalen.

De ter beurse genoteerde effecten worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Alle gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen van de beursgenoteerde effecten worden verantwoord in de staat van baten en lasten. Het beheer van de beleggingsportefeuille is met mandaat ondergebracht bij ABNAMRO MeesPierson.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde. Bij de waardering van de vorderingen wordt rekening gehouden met vermoedelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

Onder liquide middelen worden verstaan kasmiddelen en de tegoeden op bankrekeningen. Deposito's worden onder liquide middelen opgenomen indien zij in feite — zij het eventueel met opoffering van rentebaten — ter onmiddellijke beschikking staan. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die (naar verwachting) langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de stichting worden apart vermeld met het moment dat ze vrij beschikbaar komen.

Reserves

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve dient als financiële buffer om de voortgang van de bedrijfsvoering te financieren bij onverwachte grote tegenslagen of bij beëindiging dan wel afbouwen van activiteiten. De stichting heeft hiervoor een risicoanalyse verricht en treft maatregelen om risico's te beheersen. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd met overschotten c.q. tekorten uit de exploitatie. Het Oogfonds volgt de richtlijnen van de Commissie Herkströter voor het bepalen van de maximale hoogte van de continuïteitsreserve. Dat maximum is 1,5 maal de jaarkosten van de werkorganisatie. Als ondergrens heeft het Oogfonds als beleid dat deze reserve eenmaal de jaarkosten van de werkorganisatie mag zijn. Tot de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie worden gerekend:

- toekenningen, afdrachten, aankopen en verwervingen, uitbesteed werk en publiciteit en communicatie, uitgezonderd dat deel dat wordt toegerekend aan de doelstelling;
- personeelskosten, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten en afschrijvingen en rente die volledig worden meegenomen inclusief het gedeelte dat aan de doelstelling wordt toegerekend.

Bestemmingsreserves

Na afloop van het boekjaar en bij het opmaken van de jaarrekening besluit de directeur-bestuurder of zij voor de uitvoering van haar doelstellingen een deel van het resultaat wil vastleggen in een bestemmingsreserve. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserves is door de directeur-bestuurder bepaald en betreft geen verplichting, zij kan deze beperking zelf opheffen.

Fondsen

Bestemmingsfondsen betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

Schulden

De langlopende en kortlopende schulden worden opgenomen tegen de nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Baten

Baten van particulieren

Donaties en giften van particulieren worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen.

Legaten en nalatenschappen worden verantwoord, als baten van particulieren, in het jaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Het Oogfonds volgt hierin de betreffende paragraaf in de RJ650, waarbij een betrouwbare inschatting geldt op het moment de akte van verdeling of de rekening en verantwoording is ontvangen. Voorlopige betalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen, verantwoord als baten uit nalatenschappen, voor zover deze niet reeds in een voorgaand boekjaar zijn verantwoord. Bij de waardering van nalatenschappen wordt rekening gehouden met eventuele rechten van vruchtgebruik.

Baten van bedrijven en organisaties zonder winststreven

Donaties en giften van bedrijven en organisaties zonder winststreven worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Baten van loterijorganisaties

De inkomsten van de Nationale Postcode Loterij en de VriendenLoterij worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Kosten

De toekenningen worden toegerekend aan het jaar van toezegging. De uitvoeringskosten, kosten voor fondsenwerving en overige lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Omzetbelasting

Het Oogfonds verricht geen BTW belaste prestaties. Alle opgenomen bedragen zijn daarom inclusief BTW.

Kosten beheer en administratie

Kosten van beheer en administratie zijn de kosten die de organisatie maakt in het kader van de (interne) beheersing en administratievoering en die niet worden toegerekend aan de doelstellingen of de werving van baten. De wijze van toerekening is opgenomen onder Model C.

Kostentoerekening

Kosten worden toegerekend aan de doelstellingen, werving van baten en beheer en administratie op basis van de volgende maatstaven:

- de direct toerekenbare kosten worden direct toegerekend
- niet direct toerekenbare kosten worden verdeeld naar rato van de ingeschatte tijdsbesteding aan deze gebieden van de personeelsleden.

Bij de begroting van 2021 zijn de percentages door wijzigingen in de personele bezetting en de werkzaamheden iets gewijzigd ten opzichte van de jaarrekening 2020. De toerekening in de jaarrekening 2021 is gelijk aan die in de begroting voor 2021.

Kengetallen

De kengetallen conform de RJ 650 zijn opgenomen in het bestuursverslag. Dit zijn het bestedingspercentage lasten en het bestedingspercentage baten, het kostenpercentage fondsenwerving en het percentage kosten beheer en administratie.

Pensioenen

Stichting Oogfonds Nederland heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen welke afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Stichting Oogfonds Nederland heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij PFZW, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Oogfonds Nederland heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrage-regeling en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Begroting

De begrotingscijfers 2021 in deze jaarrekening zijn ontleend aan de begroting, welke is vastgesteld door de directeur-bestuurder van het Oogfonds en definitief is goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 3 december 2020. Op de begroting is geen accountantscontrole toegepast.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld conform de indirecte methode.

Kasstroomoverzicht 2021

		2021	2020
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>			
Resultaat boekjaar		134.808	-699.889
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen	3.857		3.214
Koersresultaat beleggingen	<u>-317.045</u>		<u>-52.907</u>
		-313.188	-49.693
Mutaties werkkapitaal:			
Vorderingen en overlopende activa	118.457		110.387
Kortlopende schulden	<u>62.328</u>		<u>-127.902</u>
		<u>180.785</u>	<u>-17.515</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		2.405	-767.097
<i>Kasstroom uit investeringen</i>			
(Des-) investeringen in vaste activa	-6.911		-8.077
Mutatie vermogensbeheerrekening	-145.529		237.122
Aankopen beleggingen	-338.698		-785.501
Verkopen beleggingen	<u>470.245</u>		<u>534.085</u>
Kasstroom uit investeringen		-20.893	-22.372
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>			
Mutatie langlopende schulden	<u>116.750</u>		-61.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		116.750	-61.000
Totaal kasstroom		98.262	-850.469
Liquide middelen einde boekjaar		1.474.159	1.375.896
Liquide middelen aanvang boekjaar		1.375.896	2.226.365
Mutatie liquide middelen		98.262	-850.469

Toelichting op de balans

1 Materiële vaste activa

	Inventaris	Automatisering	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari	7.657	23.301	30.958
Afschrijvingen t/m voorgaand jaar	-1.294	-19.758	-21.052
Boekwaarde per 1 januari	6.363	3.543	9.906
Investeringen boekjaar	2.220	4.692	6.911
Desinvesteringen boekjaar			0
Afschrijvingen boekjaar	-1.880	-1.976	-3.857
	339	2.715	3.054
Aanschafwaarde per 31-12-2021	9.877	27.992	37.869
Cumulatieve afschrijving per 31-12-2021	-3.175	-21.734	-24.909
Boekwaarde per 31-12-2021	6.702	6.258	12.960

De materiële vaste activa worden aangewend in het kader van de bedrijfsvoering.

Vanwege de uitbreiding van het aantal personeelsleden is geïnvesteerd in kantoormeubilair en automatisering.

Financiële vaste activa

2 Beleggingsportefeuille

	waarde 1/1	aan-en verkopen	koersresultaten	waarde 31/12
Obligaties	1.362.415	11.631	-35.974	1.338.072
Aandelen	1.154.961	-143.178	348.770	1.360.553
Alternatieve beleggingen	191.540		4.249	195.789
<i>subtotaal beleggingen</i>	<i>2.708.916</i>	<i>-131.548</i>	<i>317.045</i>	<i>2.894.413</i>
Vermogensbeheer rekening	256.020			401.549
Balanswaarde totaal	2.964.936			3.295.962

Alle beleggingen worden gewaardeerd tegen beurswaarde. De effecten liggen in open bewaargaving bij ABNAMRO MeesPierson.

Het rendement op alle beleggingen over 2021 bedraagt 12,1% positief (2020 positief 3,2%)

Het rendement op de beleggingen exclusief koersresultaten bedraagt + 1,2% (2020 + 1,2%)

3 Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2021	31-12-2020
Waarborgsommen	13.790	13.790
Te ontvangen nalatenschappen	61.496	278.300
Bijdragen loterijen over het voorgaande jaar	235.395	237.579
Lopende intrest op obligaties en bankrekeningen	8.970,87	10.120
Overige vorderingen	60.910	5.758
Vooruitbetaalde bedragen	73.216	26.689
	453.779	572.236

De waarborgsom heeft betrekking op het kantoorpand.

De schatting van de te verwachten inkomsten uit nalatenschappen fluctueert per jaar.

De toezegging van de loterijen over het boekjaar is opgenomen in de inkomsten van het betreffende boekjaar en tevens als vordering op de eindbalans.

De overige vorderingen betreffen voor het boekjaar toegezegde bijdragen, uitkeringen en doorbelaste kosten. De vooruitbetaalde bedragen betreffen voornamelijk software abonnementen die over het boekjaar heen lopen.

4 Liquide middelen

	31-12-2021	31-12-2020
Kasmiddelen	92	57
Betaalrekeningen	725.687	450.237
Spaarrekeningen en deposito	748.380	925.602
	1.474.159	1.375.896

Het deposito heeft een resterende looptijd van 1 jaar. De overige liquide middelen zijn terstond opeisbaar.

Het saldo op de bankrekeningen per einde van het boekjaar is iets gestegen ten opzichte van voorgaand jaar.

Reserves en Fondsen

Reserves

	31-12-2021	31-12-2020
Continuïteitsreserve	1.175.574	943.631
Bestemmingsreserves:		
- wetenschappelijk onderzoek	2.116.755	529.533
- onderzoek maculadegeneratie	0	809.557
- onderzoek glaucoom	0	268.743
- myopie	0	78.266
- Ooglijn	0	5.000
- voorlichting ziekenhuizen	0	44.190
- bewustwording	0	100.413
- koersresultaten	434.162,32	560.703
	3.726.491	3.340.037

Toelichting wijziging reserves

	stand per 1 januari	onttrekking uit reserve	toevoeging aan reserve	stand per 31 december
<i>mutaties in het boekjaar</i>				
Continuïteitsreserve	943.631	-401.261	633.204	1.175.574
Bestemmingsreserves:				
- wetenschappelijk onderzoek	529.533		1.587.222	2.116.755
- onderzoek maculadegeneratie	809.557	-1.180.485	370.928	0
- onderzoek glaucoom	268.743	-268.743		0
- myopie	78.266	-78.266		0
- Ooglijn	5.000	-5.000		0
- voorlichting ziekenhuizen	44.190	-44.190		0
- bewustwording	100.413	-100.413		0
- koersresultaten	560.703	-154.366	27.825	434.162
totaal	3.340.037	-2.232.725	2.619.180	3.726.491

5 Continuïteitsreserve

Het saldo van de baten en lasten wordt verwerkt in de continuïteitsreserve voor zover dit niet aan andere reserves wordt onttrokken of toegevoegd.

6 Bestemmingsreserves

Bestedingen in 2021 waarvoor een bestemmingsreserve was gevormd worden als last verantwoord in de staat van baten en lasten en via resultaatbestemming onttrokken aan de betreffende bestemmingsreserve.

Zoals in het bestuursverslag is toegelicht zijn de bestemmingsreserves in 2021 geherstructureerd om ze overzichtelijker te maken en beter te laten aansluiten bij de bestedingsdoelen van het Oogfonds.

Fondsen

mutaties in het boekjaar

	stand per 1 januari	mutatie resultaat bestemming	stand per 31 december
7 Hoekstra-Quak fonds	251.647	-251.647	0
8 Nalatenschappen	134.230		134.230
	385.877	-251.647	134.230

9 Langlopende schulden

	31-12-2021	31-12-2020
Divers wetenschappelijk onderzoek, toegekend eerdere jaren	84.600	58.600
Divers wetenschappelijk onderzoek, toegekend in boekjaar	128.750	38.000
	213.350	96.600

De onderzoeken die het Oogfonds steunt hebben veelal een doorlooptijd van enkele jaren. Na afronding en verantwoording van het volledige onderzoek wordt de laatste termijn van de toekenning uitbetaald. Bij toekenningen vanaf € 50.000 wordt het resterende bedrag jaarlijks uitgesplitst in een langlopend en een kortlopend deel.

Kortlopende schulden

	31-12-2021	31-12-2020
10 Toegezegde toekenningen aan derden		
- wetenschappelijk onderzoek	825.194	847.669
- patiëntenverenigingen	40.500	40.500
- RAAK stimuleringsprijzen (voorgaande jaren)	65.000	80.000
- toegankelijkheid (voorgaande jaren)	3.000	13.650
- overige	10.000	2.300
	943.694	984.119

Het op korte termijn nog te betalen bedrag aan toezeggingen is eind 2021 gedaald, doordat restantbedragen uit eerdere jaren zijn uitbetaald. Bij toekenningen onder de € 50.000 worden de restantbedragen volledig opgenomen onder de kortlopende schulden, om de administratieve lasten te beperken.

11 Overige schulden

	31-12-2021	31-12-2020
Belastingen/premies en netto lonen	49.615	30.994
Opgebouwd vakantiegeld	20.118	14.587
Crediteuren	123.091	43.042
Te betalen bedragen	26.270	27.720
	219.094	116.341

De te betalen belastingen/premies en het opgebouwd recht op vakantiegeld zijn gestegen doordat er eind 2021 meer medewerkers in dienst zijn. De hoogte van de post crediteuren is afhankelijk van het moment waarop de facturen – aan het einde van het jaar – ontvangen worden. Ook worden sinds 2021 de facturen in verband met toekenningen, onder de crediteuren geregistreerd.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er is een verplichting aangegaan voor de huur van het pand Churchillaan 11 te Utrecht, inclusief een parkeerplaats. Het huidige contract loopt tot 31 december 2025.

De huurverplichting voor 2022 bedraagt € 44.078

Gebeurtenissen na balansdatum

In januari 2022 heeft het Oogfonds een nalatenschap ontvangen van ruim 4 miljoen euro. Deze ontvangst heeft positieve impact op de inkomsten en de liquiditeit in 2022 en volgende jaren. Het bedrag zal in een aantal jaren worden ingezet voor wetenschappelijk onderzoek.

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
12 Baten van particulieren			
Donaties en giften	554.694	722.300	577.560
Nalatenschappen	1.214.201	510.000	69.410
Overige baten particulieren	24.752	30.000	18.814
totaal	1.793.647	1.262.300	665.784

De inkomsten uit particulieren (donateurs) vormen voor het Oogfonds al jarenlang een belangrijk bron van inkomsten. Toch zien we dat het aantal donateurs jaarlijks afneemt. Om nieuwe doelgroepen aan te kunnen boren was het essentieel het Oogfonds eerst te herpositioneren. Dat is in 2021 dan ook gebeurd. Om die reden hebben er minder wervingsactiviteiten plaatsgevonden en zijn de inkomsten achter gebleven bij de verwachtingen. We konden het ons 'permitteren' om minder wervingsactiviteiten uit te voeren omdat al op een vroeg moment in het jaar bekend was dat de inkomsten uit nalatenschappen veel hoger uit zouden vallen dan begroot.

13 Baten van bedrijven			
Giften bedrijven	2.982	50.000	23.235
Geoormerkte bijdragen bedrijven	44.974	126.000	32.388
	47.956	176.000	55.623

In 2021 hebben er geen wervingsactiviteiten plaatsgevonden. Ook hier is de keuze gemaakt dit uit te stellen tot na de herpositionering. Deze keuze had ook tot gevolg dat er minder kosten gemaakt zijn.

Onder geoormerkte bijdragen verstaan we inkomsten van bedrijven voor bepaalde activiteiten. Zo draagt Bayer bij aan het FRBNL! project en Procornea aan de myopie campagne.

14 Baten van loterijorganisaties			
Vaste bijdrage Nationale Postcode Loterij	200.000	200.000	200.000
Opbrengsten lotenverkoop VriendenLoterij	114.266	125.000	129.603
Totaal uit loterijen	314.266	325.000	329.603

In 2021 zijn alle beneficiënten van de VriendenLoterij ondergebracht bij de Nationale Postcode Loterij voor wat betreft de vaste jaarlijkse bijdrage. Daarnaast spelen er deelnemers mee met de VriendenLoterij voor het Oogfonds. Deze inkomsten variëren jaarlijks.

15 Baten van andere organisaties zonder winststreven			
Giften door organisaties zonder winstoogmerk	39.449	80.000	153.557

Het Oogfonds schrijft vermogensfondsen en andere organisaties zonder winstoogmerk aan met het verzoek projecten (mede) te financieren. De inkomsten zijn lager uitgevallen dan begroot omdat er slechts enkele aanvragen verstuurd zijn.

Vanaf 2021 zijn ook geen bijdragen voor de RAAK stimuleringsprijs meer ontvangen.

Bij sommige giften van donateurs is niet duidelijk of deze als particulier of als bedrijf of organisatie zonder winststreven zijn gedaan. Omdat dit onderscheid moeilijk is te maken zijn deze giften opgenomen onder de baten van particulieren.

Besteed aan doelstellingen:

	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
16 Wetenschappelijk onderzoek			
<i>Toekenningen aan derden:</i>			
- onderzoek maculadegeneratie	380.182	370.000	260.000
- onderzoek glaucoom	150.000	150.000	100.000
- onderzoek overige oogaandoeningen	256.000	275.000	166.023
Project FRB!NL	1.225		6.100
Vrijval toekennigen	-5.266		-21.111
totaal	782.141	795.000	511.012
toerekening kosten eigen organisatie	163.306	164.408	114.643
- totaal wetenschappelijk onderzoek	945.447	959.408	625.655

Van de 21 aanvragen die bij UitZicht zijn binnengekomen heeft het Oogfonds er 10 financieel ondersteund: 3 op het gebied van glaucoom, 4 op het gebied van maculadegeneratie en 3 onderzoeken naar overige oogaandoeningen. Er is een deel vrijgevallen omdat bij afronding bleek dat de financiële behoefte lager uitviel dan verwacht.

Onder overige valt ook de bijdrage aan het onderzoek naar Stargardt waarvoor het Oogfonds fondsen heeft gewonnen in 2021.

17 Voorlichting en preventie

Toekenningen aan derden:

- Oogvereniging, Ooglijn (50%)	40.500	40.500	40.500
- MaculaVereniging	0		13.300
- NEMO	50.000		
- overige toekenningen	10.000		

Eigen activiteiten voorlichting en preventie

- voorlichtingsmiddelen en activiteiten	32.124	92.000	108.591
- campagnes	141.846	200.000	64.067
- directe kosten voorlichting	151.048	223.365	143.642
	425.518	555.865	370.100
toerekening kosten eigen organisatie	298.634	300.649	279.775
- totaal voorlichting en preventie	724.152	856.514	649.875

In 2021 heeft het Oogfonds opnieuw de Ooglijn en activiteiten van patiëntenverenigingen ondersteund. Daarnaast heeft het Oogfonds een bijdrage geleverd aan een tentoonstelling in NEMO over (gezonde) ogen. Het Oogfonds heeft diverse bewustwordingscampagnes gevoerd waaronder ook één in samenwerking met de Oogvereniging.

18 Toegankelijkheid

Toekenningen aan derden:

- Oogvereniging, Ooglijn (50%)	40.500	40.500	40.500
- RAAK stimuleringsprijs	10.000	10.000	65.000
- patiëntenverenigingen en overige	6.500	0	3.100
<i>Eigen activiteiten</i>	0	0	9.034
	57.000	50.500	117.634

toerekening kosten eigen organisatie	109.061	109.797	112.452
- totaal toegankelijkheid	166.061	160.297	230.086

In 2021 is er opnieuw subsidie toegekend aan de Ooglijn en aan een aantal kleinere projecten gericht op toegankelijkheid. Overigens is besloten na 2021 geen bijdrage meer te leveren aan toegankelijkheidsprojecten. Het Oogfonds heeft, gezien de aanpassing van de doelstelling, de organisatie van de RAAK Stimuleringsprijs overgedragen aan de Oogvereniging en in het eerste jaar nog financieel ondersteund.

19 Wervingskosten

Kosten eigen werving

Werving en behoud donateurs	98.295	135.910	89.096
Overige kosten	3.639	5.000	1.206
totaal kosten fondsenwerving	101.935	140.910	90.302

kosten lotenverkoop VriendenLoterij

toerekening kosten eigen organisatie	183.862	185.103	108.405
--------------------------------------	---------	---------	---------

Wervingskosten

35.000	51.000	24.920
320.797	377.013	223.627

In 2021 is besloten om minder wervingsactiviteiten uit te voeren vanwege de herpositionering van het Oogfonds. Daardoor vallen de kosten lager uit.

De VriendenLoterij werft deelnemers om mee te spelen voor het Oogfonds. Een deel van deze kosten wordt doorbelast aan het Oogfonds. De uitgaven liggen lager dan begroot omdat niet alle wervingsactiviteiten in 2021 plaats konden vinden.

Het Oogfonds verstuurt informatiebrieven, verspreid folders en geeft informatie over oogaandoeningen op de website. Dat is een voorlichtende taak die vaak ook een fondsenwervend karakter kent. Daarom is besloten om 40% van die kosten toe te wijzen aan fondsenwerving en 60% aan voorlichting.

20 Kosten beheer en administratie

toegerekend volgens model C	221.548	223.043	228.838
-----------------------------	---------	---------	---------

21 Financiële baten en lasten

	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
Baten uit beleggingen			
Rente obligaties	16.437	14.500	19.374
Dividend aandelen	18.507	17.000	13.150
Rente bankrekeningen	371	500	532
Koersresultaten	317.045	0	52.907
totaal	352.361	32.000	85.963
Rente en kosten banken en beleggingen			
Kosten effectenbeheer	21.718	20.000	19.778
Rente en kosten banken	13.148	12.000	12.559
totaal	34.866	32.000	32.337
Saldo financiële baten en lasten	317.495	0	53.626

De directe inkomsten uit de beleggingsportefeuille zijn in 2021 gestegen ten opzichte van voorgaand jaar, waarbij vooral de dividendinkomsten hoger zijn dan verwacht. De inkomsten uit obligaties en rente dalen nog steeds als gevolg van de zeer lage rentepercentages. De rentekosten en kosten voor vermogensbeheer zijn in 2021 gestegen.

De koersresultaten zijn over het gehele jaar 2021 ruim positief.

De opbrengsten uit het Hoekstra-Quak Fonds over 2021 zijn € 2.508

Toelichting lastenverdeling model C

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

Bestemming	Doelstelling			Wervingskosten	Beheer en administratie	begroot		
	wetenschappelijk onderzoek	voorlichting en preventie	toegankelijkheid			Totaal 2021	2021	2020
lasten								
Toekenningen en eigen activiteiten	782.141	425.518	57.000			1.264.659	1.401.365	998.746
Directe kosten				136.935		136.935	191.910	115.222
Personeelskosten	112.983	206.609	75.454	127.205	153.278	675.527	710.500	637.968
Communicatie	10.117	18.500	6.756	11.390	13.725	60.488	20.000	0
Huisvestingskosten	10.396	19.010	6.943	11.704	14.103	62.156	66.000	67.454
Algemene kosten	29.166	53.335	19.478	32.837	39.568	174.383	178.000	135.477
Afschrijvingen	645	1.180	431	726	875	3.857	8.500	3.214
toegerekende uitvoeringskosten	163.306	298.634	109.061	183.862	221.548	976.412	983.000	844.113
totaal	945.447	724.152	166.061	320.797	221.548	2.378.005	2.576.275	1.958.081

Toelichting:

Voor de toerekening van de kosten wordt onderscheid gemaakt tussen directe en indirecte kosten. De toekenningen hebben vrijwel altijd betrekking op directe kosten. Naast de directe kosten zijn er ook indirecte kosten zoals de kosten voor beheer en organisatie waaronder personeelskosten, huisvesting en algemene kosten vallen. Aan de hand van ingeschatte tijdsbesteding worden deze toegekend. De toerekeningen 2021 hebben conform begroting plaatsgevonden.

Kosten eigen organisatie, toelichting op model C

	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Werkelijk 2020
Personeelskosten			
Salariskosten	508.094	530.000	404.167
Sociale lasten	77.740	75.000	62.689
Pensioenlasten	49.867	50.000	37.970
Uitkering UWV/ verzuimverzekering	-9.488		-16.995
Overige personeelskosten	49.315	55.500	150.136
	<u>675.527</u>	<u>710.500</u>	<u>637.968</u>

In 2021 is het team uitgebreid, waarbij een deel van de vacatures pas later in het jaar vervuld kon worden. De ontvangen uitkering in 2021 heeft betrekking op zwangerschapsverlof.

De overige personeelskosten zijn in lijn met de begroting, hoewel er door thuiswerken verschuivingen tussen de posten zijn geweest. In 2020 was er sprake van hogere kosten door externe inhuur van personeel.

Communicatiekosten	<u>60.488</u>	<u>20.000</u>	<u>0</u>
---------------------------	---------------	---------------	----------

In 2021 heeft een herpositionering van het Oogfonds plaatsgevonden. Uit onderzoek bleek dat de uitstraling te veel geassocieerd werd met een optiekzaak. Daaruit kwam de sterke behoefte naar voren om te kiezen voor een andere huisstijl. Met een extern bureau hebben we niet alleen de strategiesessies gevoerd in het kader van de herpositionering maar zij hebben ook de nieuwe huisstijl, het nieuwe logo en het karakter 'Iris' ontwikkeld. De begroting voorzag niet in deze kosten.

Huisvestingskosten	<u>62.156</u>	<u>66.000</u>	<u>67.454</u>
---------------------------	---------------	---------------	---------------

De huur en de overige huisvestingskosten zijn in 2021 iets lager dan begroot.

Algemene kosten			
Automatiseringskosten	77.444	65.000	58.029
Accountantskosten	16.684	20.000	17.151
Kantoorkosten	34.959	38.000	30.792
Overige algemene kosten	45.295	55.000	29.506
	<u>174.383</u>	<u>178.000</u>	<u>135.477</u>

De algemene kosten vallen min of meer samen met wat er begroot is. Met uitzondering van de kosten voor automatisering, deze zijn hoger uitgevallen dan begroot. Dit heeft te maken met de uitbreiding van het team en een aantal verbeteringen of vernieuwingen van processen die doorgevoerd zijn.

Afschrijvingen	3.857	8.500	3.214
-----------------------	-------	-------	-------

De kosten zijn lager dan begroot door minder investeringen in het boekjaar.

<i>totaal kosten eigen organisatie</i>	<u>976.412</u>	<u>983.000</u>	<u>844.113</u>
---	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Personeel

Eind 2021 waren er 11 betaalde medewerkers in dienst. Gedurende het boekjaar 2021 bedroeg het gemiddeld aantal eigen werknemers 8,37 FTE.

Bezoldiging bestuur en directie en Raad van Toezicht

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Raad van Toezicht de 'Regeling beloning directeurs van goededoelenorganisaties' opgesteld door Goede Doelen Nederland. De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximum voor het jaarinkomen. In 2020 is de voor de aanstelling van een nieuwe directeur de BSD-score vastgesteld op 360 punten met een maximaal jaarinkomen exclusief werkgeverslasten volgens functiegroep F van € 100.527 sinds 1 juli 2020.

De voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante jaarinkomens van de directie bedroegen in 2021 voor M.J.E. van Bijsterveld (1 FTE/ 12 mnd) € 95.880. Deze beloning bleef binnen het geldende maximum.

Het jaarinkomen, vermeerderd met de belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 209.000 per jaar. De werkgeversbijdrage pensioen stond bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

Bezoldiging directie volgens de beloningsregeling van Goede Doelen Nederland gerapporteerd:

Naam	M.J.E. van Bijsterveld
functie	directeur - bestuurder
Dienstverband	
looptijd	onbepaald
uren	36
parttime percentage	100
periode	1/1 - 31/12
Bezoldiging	
Jaarinkomen	
brutosalaris	81.974
vakantiegeld	6.558
vaste eindejaarsuitkering	7.348
Totaal jaarinkomen	95.880
pensioenlasten (werkgeversdeel)	10.690
Totaal bezoldiging 2021	106.570

Bezoldiging 2020

Toenmalig directeur (t/m juli)	70.452
M.J.E. van Bijsterveld (vanaf november)	15.672
Totaal	86.124

Aan de leden van de raad van toezicht van Stichting Oogfonds Nederland zijn vacatiegelden betaald voor totaal € 6.240.

Aan de leden van de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurder zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Utrecht,

Directeur-bestuurder:

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Bestuur en de Raad van Toezicht van de Stichting Oogfonds Nederland

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening van Stichting Oogfonds Nederland te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Oogfonds Nederland per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Oogfonds Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur zijn verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te

liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de

omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leersum, 29 juni 2022

Van Ree Accountants

w.g.

J.K.J. (Carlo) van Egdome MSc

Registeraccountant